

Granskning av vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU

Sammanfattning

I detta utlåtande behandlar utskottet Europeiska kommissionens vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU (KOM(2014) 449 slutlig). Vitboken innehåller kommissionens överväganden till olika förslag om att effektivisera kontrollen av företagskoncentrationer i EU. Utskottet framhåller i sitt ställningstagande att det generellt är positivt till åtgärder för att förbättra, förenkla och effektivisera EU:s kontroll av företagskoncentrationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Vitbokens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets granskning	5
Granskning av vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU	5
Kommissionens vitbok	5
Vissa kompletterande uppgifter	7
Utskottets ställningstagande	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över granskade dokument	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Stockholm den 16 oktober 2014

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Catharina Elmsäter-Svärd (M), Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S), Josef Fransson (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Christer Engelhardt (S), Helena Lindahl (C), Lise Nordin (MP), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Wallén (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Christer Nylander (FP), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Mattias Jonsson (S) och Per-Arne Håkansson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I enlighet med 10 kap. 5 § riksdagsordningen hänvisade kammaren den 14 augusti 2014 Europeiska kommissionens vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU (KOM(2014) 449 slutlig) för granskning i näringsutskottet. Den 29 september 2014 tog utskottet emot Regeringskansliets faktabromemoria 2013/14:FPM110 med anledning av vitboken. Kommissionens samråd kring vitboken pågick t.o.m. den 3 oktober 2014.

Bakgrund

EU:s kontroll av företagskoncentrationer är en del i arbetet med att skapa en väl fungerande inre marknad. Kontrollen syftar till att säkerställa konkurrensen på marknaden och att konsumenterna inte skadas av en ekonomisk koncentration på en marknad.

År 2004 gjorde kommissionen en grundlig översyn av EU:s regelverk om prövning av företagskoncentrationer. Den resulterade i rådets nu gällande förordning (EG) nr 139/2004 om kontroll av företagskoncentrationer (koncentrationsförordningen). Fem år senare lämnade kommissionen en rapport till rådet om hur förordningen fungerade (KOM(2009) 281 slutlig) med avseende på det system om fördelning av ärenden mellan kommissionen och medlemsstaterna som föreskrivs i förordningen. Kommissionen antog i december 2013 ett förenklingspaket, kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1269/2013, i syfte att effektivisera EU:s kontroll av företagskoncentrationer.

Vitbokens huvudsakliga innehåll

Vitboken om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU (KOM(2014) 449 slutlig) presenterades av kommissionen den 9 juli 2014. Den innehåller kommissionens överväganden till olika förslag om att effektivisera kontrollen av företagskoncentrationer i EU. Av vitboken framgår att kommissionen anser att systemet för koncentrationskontroll på lång sikt bör utvecklas till ett system med ett enda regelverk för företagskoncentrationer. Det skulle skapa lika villkor och minska risken för inkonsekventa resultat. I vitboken redovisar kommissionen emellertid sådana förslag som kommissionen överväger att lägga fram på kort sikt. Det handlar dels om att förvärv av icke-kontrollerande minoritetsinnehav ska omfattas av EU:s kontroll av företagskoncentrationer, dels om att ytterligare effektivisera reglerna för hänskjutande av ärenden till kommissionen.

Utskottets granskning

Granskning av vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna. Utskottet framhåller att det generellt är positivt till åtgärder för att förbättra, förenkla och effektivisera EU:s kontroll av företagskoncentrationer.

Kommissionens vitbok

Allmänt

I vitboken framför kommissionen att regelverket om kontroll av företagskoncentrationer på längre sikt bör utvecklas vidare till ett enhetligt europeiskt system för koncentrationskontroll. Det framhålls vidare att det emellertid på kort sikt i huvudsak finns två sätt att förbättra den nuvarande förordningen (EG) nr 139/2004 om kontroll av företagskoncentrationer (koncentrationsförordningen) genom mer begränsade ändringar. Det handlar dels om att förvärv av icke-kontrollerande minoritetsinnehav ska omfattas av EU:s kontroll av företagskoncentrationer, dels om att ytterligare effektivisera reglerna för överföring av ärenden till kommissionen och tvärtom. Förslagen i vitboken syftar till att göra EU:s kontroll av företagskoncentrationer mer effektiv.

Det stora flertalet av företagskoncentrationer som kommissionen har undersökt ger enligt vitboken inte upphov till konkurrensproblem och godkänns av kommissionen efter en inledande undersökning. I mindre än 5 procent av fallen inleds en fördjupad undersökning mot bakgrund av farhågor som har uppstått under den inledande undersökningen om att koncentrationen kan hämma en effektiv konkurrens. I de flesta fallen erbjuder parterna korrigerande åtgärder som löser dessa problem. Kommissionen framför vidare att endast 24 koncentrationer har förbjudits sedan 1990, varav 6 sedan 2004. Det är enligt vitboken betydligt mindre än 1 procent av mer än 5 000 anmälda koncentrationer.

Förvärv av icke-kontrollerande minoritetsandelar

I vitboken framhåller kommissionen att det enligt det nuvarande regelverket om kontroll av företagskoncentrationer inte är möjligt för kommissionen att ingripa mot ett förvärv av minoritetsandelar i företag om det saknar koppling till ett förvärv av kontroll. Det här gäller även om förvärvet innebär konkurrensproblem. För att komma till rätta med denna problematik förordar kommissionen att ett s.k. riktat transparensystem införs. Det innebär att parterna

ska göra en bedömning och lämna ett informationsmeddelande till kommissionen i de fall där det finns en konkurrensmässigt betydande koppling mellan parterna. Systemet skulle enligt vitboken ge kommissionen en möjlighet att få information om potentiellt problematiska förvärv samtidigt som den administrativa bördan för företagen och konkurrensmyndigheterna inte blir onödig och oproportionerlig.

Enligt kommissionen skulle systemet användas endast när minoritetsandelarna ger den förvärvande parten möjlighet att utöva ett väsentligt inflytande över målföretagets affärspolicy och dess beteende på marknaden, eller ger den tillgång till kommersiellt känslig information. Systemet skulle vidare innebära att parterna blir skyldiga att lämna in en fullständig anmälan endast om kommissionen beslutar att inleda en undersökning. Kommissionen ska enligt vitboken vidare bl.a. kunna föreslå en karenstid, t.ex. 15 arbetsdagar, inom vilken parterna inte får avsluta transaktionen.

Hänskjutande av ärenden

Koncentrationsförordningen har etablerat ett system med en enda kontaktpunkt, genom vilken koncentrationer med en EU-dimension (som bestäms av de tröskelvärden för omsättning som föreskrivs i artikel 1) granskas uteslutande av kommissionen. På så sätt kan flera granskningsförfaranden i medlemsstaterna undvikas. Medan tröskelvärdena för omsättning fungerar som ett test för om en koncentration sannolikt har en europeisk och gränsöverskridande dimension, kan kommissionen enligt koncentrationsförordningen också hänskjuta ärenden till en eller flera medlemsstater och vice versa. I vitboken framförs att en ökad konvergens mellan kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna, och mellan nationella konkurrensmyndigheter, är viktigt för att skapa lika villkor på marknaden och undvika inkonsekventa resultat. I vitboken föreslår därför kommissionen vissa ändringar av systemet med hänskjutande av ärenden för att underlätta hänskjutanden och göra systemet mer effektivt, utan att ändra det i grunden.

När det gäller hänskjutande av ärenden före anmälan från medlemsstaterna till kommissionen konstateras det i vitboken att medlemsstaterna under den senaste tioårsperioden endast i ett fåtal fall har invänt mot en begäran om hänskjutande till kommissionen. Kommissionen föreslår därför att parterna ska kunna anmäla koncentrationen direkt till kommissionen för prövning i stället för att som, enligt nuvarande regler, först underrätta kommissionen i en motiverad skrivelse. Enligt vad som föreslås i vitboken kommer dock medlemsstaterna även i fortsättningen att ha möjlighet att invända mot att ärendet hänskjuts.

När det gäller reglerna om hänskjutande före anmälan från kommissionen till medlemsstaterna föreslås det i vitboken att de materiella kriterierna för hänskjutande ska klargöras och anpassas så att parterna inte längre behöver göra gällande att transaktionen ”påtagligt kan påverka konkurrensen på en

marknad”. Enligt förslaget i vitboken skulle det räcka med att visa att transaktionen sannolikt skulle få störst effekt på en avgränsad marknad i den berörda medlemsstaten.

Vidare föreslår kommissionen att endast medlemsstater som är behöriga att granska en transaktion enligt nationell lag ska kunna begära hänskjutande till kommissionen. För att förhindra problem med att en medlemsstat begär hänskjutande efter det att en annan medlemsstat redan har fattat ett beslut om att godkänna en transaktion föreslås att de nationella konkurrensmyndigheterna, efter att ha mottagit en anmälan, ska skicka ut preliminära informationsmeddelanden i gränsöverskridande ärenden. I meddelandet ska det framgå om den nationella konkurrensmyndigheten överväger att lägga fram en begäran om hänskjutande. Kommissionen ska också enligt förslaget kunna uppmana medlemsstaten att begära ett hänskjutande. I dessa fall ska meddelandet leda till en förlängning av de nationella tidsfristerna i samtliga medlemsstater som utreder ärendet.

Övrigt

Kommissionen framhåller vidare i vitboken att det finns skäl att ytterligare förenkla vissa bestämmelser i koncentrationsförordningen. I vitboken framhålls att koncentrationsförordningen skulle kunna ändras så att bildandet av självständigt fungerande gemensamma företag som är etablerade och bedriver sin verksamhet helt utanför EES och inte har någon påverkan på marknader inom EES skulle falla utanför förordningens tillämpningsområde. Kommissionen skulle enligt vitboken vidare kunna ges ett bemyndigande att undanta vissa kategorier av transaktioner som normalt inte ger upphov till några konkurrensproblem från anmälningskyldigheten.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringskansliets faktapromemoria

I Regeringskansliets faktapromemoria (2013/14:FPM110) med anledning av den aktuella vitboken anges det att regeringen preliminärt ställer sig övergripande positiv till åtgärder som kan effektivisera det konkurrensrättsliga ramverket och förbättra konkurrensen.

När det gäller konsekvenserna för svensk del av vad som framförs i vitboken anförs i faktapromemorian att regler om prövning och ingripande mot företagskoncentrationer finns i den svenska konkurrenslagen (2008:579). De materiella reglerna i lagen är såväl som förfarandet för prövning anpassade till EU:s regelverk på området. Enligt promemorian kan det därför inte uteslutas att eventuella ändringar i koncentrationsförordningen kan komma att motivera ändringar i den svenska konkurrenslagen. Det uppges vidare att budgetära konsekvenser av kommissionens förslag bedöms begränsa sig till de förändringar av svensk lagstiftning som förslaget kan komma att medföra.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2014 behandlade utskottet regeringens proposition Förbättrad konkurrenstillsyn (prop. 2013/14:135, bet. 2013/14:NU25). I propositionen föreslog regeringen bl.a. att Konkurrensverket tillfälligt ska kunna stoppa löptiden för de tidsfrister som tillämpas vid prövning av företagskoncentrationer. Utskottet tillstyrkte regeringens proposition och betonade i sitt ställningstagande att det finns ett behov av att införa nya bestämmelser för Konkurrensverkets prövningar av företagskoncentrationer.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att EU:s kontroll av företagskoncentrationer är en betydelsefull del i arbetet med att skapa en väl fungerande inre marknad. Mot bakgrund av vad utskottet tidigare har anfört när det gäller en förbättrad konkurrenstillsyn i samband med företagskoncentrationer (bet. 2013/14:NU25) vill utskottet framhålla att det generellt är positivt till åtgärder för att förbättra, förenkla och effektivisera EU:s kontroll av företagskoncentrationer. Det är enligt utskottets mening viktigt att en god konkurrens upprätthålls och att konsumenterna inte skadas av en ekonomisk koncentration på en marknad. Avslutningsvis vill utskottet betona vikten av att kommissionen utformar de kommande lagförslagen på området så att de inte medför ökade administrativa kostnader för företagen.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över granskade dokument

Europeiska kommissionens vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU (KOM(2014) 449 slutlig).